

Sygn. akt I ACa 409/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lipca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Nowicka de Poraj (spr.)
Sędziowie:	SSA Józef Wąsik SSA Barbara Baran
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Towarzystwa (...)

przeciwko Federacji (...)

o ustalenie

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 24 listopada 2015 r. sygn. akt I C 1648/14

oddala apelację.

SSA Barbara Baran SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Józef Wąsik

Sygn. akt I ACa 409/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 15 lipca 2016 roku

Strona powodowa (...) Towarzystwo (...) z siedzibą w K. w ostatecznie sprecyzowanym żądaniu pozwu skierowanego przeciw Federacji (...) z siedzibą w K. wniosła o: 1. stwierdzenie nieważności: a) porozumienia z dnia 1 czerwca 2012 roku zawartego przez (...) Towarzystwo (...) (dalej również: (...)) oraz Federację (...) (dalej również: (...)), b) przekazania przez (...) Towarzystwo (...) uprawnień w W. D. F. (dalej również: (...)) na rzecz Federacji (...) w wykonaniu zawartego przez strony porozumienia z dnia 1 czerwca 2012 roku; 2. zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Uzasadniając swojego roszczenia strona powodowa wskazała, iż celem wskazanego porozumienia było podjęcie się wspólnej realizacji działań mających na celu zbudowanie (...) Związku (...) (dalej również: (...)), który będzie miał status polskiego związku sportowego w dyscyplinie sport taneczny w rozumieniu ustawy o sporcie z dnia 25 czerwca 2010 roku. Strony umówiły się na realizację poszczególnych etapów w/w określonego celu w postaci m.in. przekazania przez (...) członkostwa w (...) na rzecz (...). W wykonaniu w/w porozumienia (...) wystąpiło do (...) o przekazanie członkostwa na rzecz (...) oraz zawarło z (...) umowę finansową z dnia 6 września 2013 roku stanowiącą załącznik do porozumienia, zgodnie z którą (...) zobowiązało się do pokrywania kosztów działań mających na celu zbudowanie (...), wpłacania składek członkowskich do (...), pokrywania kosztów reprezentacji w (...) oraz dokonywania operacji finansowych (...) z tytułu organizacji turniejów rankingowych (...). Strona powodowa wskazała, iż w dacie zawarcia w/w porozumienia z dnia 1 czerwca 2012 roku w sporcie „taniec sportowy” działał (i w dalszym ciągu działa) (...) Związek (...) ((...)), który jest polskim związkiem sportowym w rozumieniu ustawy o sporcie - tymczasem istnienie polskiego związku sportowego w danym sporcie powoduje, że w zakresie określonym w art. 13 ustawy sfera wolności uprawiania sportu jest ograniczona wyłącznymi uprawnieniami tego związku sportowego. Jak zauważyła strona powodowa, w stanie prawnym obowiązującym w dacie zawarcia porozumienia oraz obecnie, fakt uprzedniego utworzenia i funkcjonowania polskiego związku sportowego w danym sporcie wyklucza możliwość utworzenia kolejnego związku sportowego w tym samym sporcie – pozostawałoby to bowiem w sprzeczności z przyznaną polskim związkom sportowym wyłącznością w zakresie organizowania i prowadzenia współzawodnictwa sportowego, a także ustanawiania nie tylko reguł sportowych i dyscyplinarnych, ale także organizacyjnych we współzawodnictwie sportowym (art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy). Z uwagi na powyższe, zdaniem strony powodowej, nie ma i nie było w dacie podpisania w/w porozumienia prawnej możliwości uzyskania zgody na utworzenie polskiego związku sportowego w sporcie tanecznym, albowiem zakres planowanej działalności (...) naruszał art. 13 ustawy. Według strony powodowej, zważywszy na fakt, że porozumienie z dnia 1 czerwca 2012 roku zostało zawarte w celu podjęcia się przez (...) i (...) wspólnej realizacji działań mających na celu zbudowanie (...) Związku (...), który będzie miał status polskiego związku sportowego w dyscyplinie sport taneczny, który to cel był zamierzeniem niemożliwym do realizacji, porozumienie to z mocy art. 387 § 1 k.c. jest nieważne. W konsekwencji zaś, zdaniem strony powodowej, za nieważne należy uznać również podjęte dotychczas czynności, zmierzające do wykonania w/w umowy, w tym przekazanie przez (...) na rzecz (...) członkostwa w (...) czynności te (mające charakter rozporządzający) zostały bowiem dokonane w celu wykonania nieważnej czynności prawnej, związku z czym nie istnieje ważna podstawa prawna (causa) ich dokonania.

Dodatkowo strona powodowa wskazała, iż zarząd główny (...) przy zawieraniu przedmiotowego porozumienia z (...) przekroczył swoje kompetencje statutowe. Zwróciła uwagę, iż w czasie podejmowania przez zarząd główny (...) uchwały z dn. 6 września 2013 roku, na mocy której przyjęto porozumienie z dnia 1 czerwca 2012 roku oraz umowę finansową z dnia 6 września 2013 roku, funkcję prezesa (...) oraz (...) pełniła ta sama osoba – F. W., skarbnikiem w obu tych organizacjach był A. G. (1), A. C. zajmował równocześnie stanowisko wiceprezesa zarządu (...) oraz sekretarza zarządu głównego (...), zaś funkcję wiceprezesa zarządu głównego (...) i równocześnie sekretarza generalnego (...) pełnił A. G. (2). W ocenie strony powodowej wskazany dualizm w strukturach członkowskich dowodzi, że zarówno przekazanie uprawnień członkowskich w (...), jak i podpisanie niekorzystnej z ekonomicznego punktu widzenia umowy finansowej było działaniem świadomym, nastawionym na przejęcie przez (...) wieloletniego dorobku (...) oraz jego środków finansowych.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko strona pozwana podała, iż w brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności zarówno porozumienia zawartego pomiędzy stronami w dniu 1 czerwca 2012 roku, jak i czynności zmierzających do wykonania celu w tym porozumieniu określonego, w szczególności w postaci przekazania przez (...) uprawnień członkowskich w (...) na rzecz (...). Zdaniem strony pozwanej, działania zmierzające do utworzenia polskiego związku sportowego w wyniku współpracy (...) i (...) były świadomym i celowym przejawem woli (...), a warunki, na jakich zawarto porozumienie z dnia 1 czerwca 2012 roku oraz umowę finansową z dnia 6 września 2013 roku nie były kwestionowane

i nie podważano ich zasadności merytorycznej. Według strony pozwanej, działania zmierzające do uzyskania przez nią członkostwa w (...) były warunkiem niezbędnym do podjęcia działań zmierzających do utworzenia polskiego związku sportowego, albowiem (...), działając w formie stowarzyszenia, nie posiadał legitymacji do wystąpienia z przedmiotowym wnioskiem do Ministra Sportu i Turystyki. W przekonaniu strony pozwanej, zarząd główny (...) nie przekroczył swoich kompetencji statutowych przy zawieraniu porozumienia, bowiem uchwała Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu (...) z dnia 8 października 2006 roku wyraźnie upoważniła zarząd główny do utworzenia nowej organizacji i podjęcia działań w celu utworzenia nowej organizacji. Strona pozwana podkreśliła, iż wszystkie działania zmierzające do zawarcia porozumienia między (...) a (...), umowy finansowej i przeniesienia członkostwa w (...) miały swoje umocowanie w odpowiednich uchwałach odpowiednich organów (...), stanowiły przejaw woli osoby prawnej i były realizowane z należyтым umocowaniem. W ocenie strony pozwanej niemożliwość realizacji porozumienia z dnia 1 czerwca 2012 roku ma charakter następczy, a do czasu odmowy przez Ministra Sportu i Turystyki wyrażenia zgody na utworzenie polskiego związku sportowego wiązało ono strony i doszło do ważnego zaciągnięcia na jego podstawie zobowiązań, m.in. w przedmiocie oświadczenia strony powodowej o przekazaniu uprawnień w (...) na rzecz strony pozwanej. Jak podniosła strona pozwana, porozumienie zawarte pomiędzy (...) a (...) nie ustanawiało po jej stronie warunku spełnienia świadczenia w postaci uzyskania zgody Ministra Sportu i Turystyki – treścią porozumienia objęte zostały bowiem działania zmierzające do uzyskania takiej zgody, w szczególności wystąpienie ze stosownym wnioskiem do Ministra. Strona pozwana wskazała, że w dacie zawierania porozumienia, a także w chwili obecnej w jej ocenie, istniało uzasadnione przekonanie, że możliwe jest utworzenie polskiego związku sportowego w sporcie tanecznym, w a konsekwencji podstawa do wyrażenia zgody na utworzenie takiego związku i skuteczną realizację porozumienia zawartego pomiędzy (...) a (...). W ocenie strony pozwanej, przedmiotowe porozumienie – w dacie jego zawarcia – było w pełni skuteczne i wykonalne. Strona pozwana zauważyła, że strona powodowa w żadnym momencie nie wystąpiła o zmianę zawartego porozumienia.

Wyrokiem z dnia 24 listopada 2015 roku, sygn. akt I C 1648/14, Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo i zasądził od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych.

(...) Towarzystwo (...) z siedzibą w K. jest stowarzyszeniem kulturalno-oświatowym nieprowadzącym działalności gospodarczej. Celem tej organizacji jest m.in. rozwój i upowszechnienie ruchu tanecznego, upowszechnianie i stwarzanie warunków dla rozwoju artystycznego i sportowego ruchu tanecznego, dążenie do zrzeszania i integrowania wszystkich osób związanych z tańcem oraz ochrona praw i interesów członków stowarzyszenia, w tym także zrzeszonych podmiotów.

Na mocy uchwały nr 1 z dnia 8 października 2006 roku (...)Zjazd (...) zobowiązał zarząd główny tej organizacji do przygotowania zebrania założycielskiego nowej organizacji tanecznej działającej w dyscyplinie tańca sportowego i obejmującej wszystkie podmioty działające w dyscyplinie tańca sportowego. Zgodnie z tą uchwałą, nowo powstała organizacja powinna uwzględniać dorobek organizacyjny i programowy założycieli. W przypadku zaś nieutworzenia organizacji, o której mowa w uchwale nr (...)Zjazd (...) w uchwale nr(...) z dnia 8 października 2006 roku - upoważnił Zarząd Główny do utworzenia organizacji na bazie (...), (...), (...), (...) i (...) zgodnie z porozumieniem z dnia 23 marca 2006 roku. Na mocy uchwały nr (...)z dnia 20 kwietnia 2012 roku Zarząd Główny (...) upoważnił Prezesa (...) F. W. do podjęcia działań mających na celu przekazanie praw przynależności do W. D. F. ((...)) na rzecz (...).

W dniu 1 czerwca 2012 roku (...) i (...) zawarły porozumienie, na mocy którego zobowiązały się do podjęcia wspólnej realizacji działań mających na celu zbudowanie (...) Związku (...) ((...)), który będzie miał status polskiego związku sportowego w dyscyplinie sport taneczny. W treści porozumienia strony ustaliły następujące etapy realizacji w/w celu: 1. przekazanie przez (...) członkostwa w W. D. F. na rzecz (...); 2. wystąpienie przez (...) do Ministra Sportu i Turystyki z wnioskiem o nadanie praw polskiego związku sportowego w dyscyplinie sport taneczny; 3. powołanie władz (...) reprezentatywnych dla sportu tanecznego i tańca towarzyskiego; 4. zbudowanie/rozbudowa (...) Związków

(...) reprezentatywnych dla sportu tanecznego i tańca towarzyskiego; 5. utworzenie (...) Związku (...) po decyzji Ministra Sportu i Turystyki; 6. przekazanie przez (...) członkostwa w (...) na rzecz (...).

W wykonaniu w/w porozumienia (...) wystąpiło do (...) o przekazanie członkostwa na rzecz (...). Jednocześnie (...) poinformowało (...), że: po uzyskaniu członkostwa w (...) sceduje prawa i obowiązki członka (...) na rzecz (...) na okres transformacji, zaś po utworzeniu (...) wystąpi do (...) o przekazanie członkostwa w (...) na rzecz (...).

Realizując porozumienie z dnia 1 czerwca 2012 roku (...) zawarło również z (...) umowę finansową z dnia 6 września 2013 roku stanowiącą załącznik do porozumienia, zgodnie z którą (...) zobowiązało się do pokrywania kosztów działań mających na celu zbudowanie (...) Związku (...), wpłacania składek członkowskich do (...), pokrywania kosztów reprezentacji w (...) oraz dokonywania operacji finansowych (...) z tytułu organizacji turniejów rankingowych (...).

W dniu 20 sierpnia 2012 roku (...) złożyła do Ministra Sportu i Turystyki wnioski o wyrażenie zgody na utworzenie polskiego związku sportowego w sporcie tanecznym pod nazwą (...) Związek (...). Decyzją nr (...) z dnia 4 lutego 2013 roku Minister Sportu i Turystyki, działając jako organ I instancji, odmówił wyrażenia zgody na utworzenie (...). Po ponownym rozpoznaniu sprawy, decyzją nr (...) z dnia 15 kwietnia 2013 roku, Minister utrzymał w mocy poprzednią decyzję. Wyrokiem z dnia 24 stycznia 2014 roku, sygn. akt VI SA/Wa 1775/13, Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. oddalił skargę (...) na w/w decyzję Ministra z dnia 15 kwietnia 2013 roku. Wymienione orzeczenia zapadły z uwagi na fakt, że działalność (...) Związku (...) (której dotyczyło porozumienie zawarte pomiędzy (...) a (...)) wkraczałaby w domenę działalności istniejącego już (...) Związku (...), będącego polskim związkiem sportowym w rozumieniu ustawy z dnia 25 czerwca 2010 roku o sporcie, w tym samym sporcie, w jakim miał zamiar działać wnioskodawca (tj. sporcie tanecznym).

Na mocy uchwały nr (...) z dnia 6 września 2013 roku Zarząd Główny (...) przyjął porozumienie pomiędzy (...) i (...) z dnia 1 czerwca 2012 roku oraz porozumienie finansowe pomiędzy (...) i (...) z dnia 6 września 2013 roku. W czasie podejmowania tej uchwały, funkcję prezesa (...) oraz (...) pełniła ta sama osoba – F. W., skarbnikiem w obu tych organizacjach był A. G. (1), A. C. zajmował równocześnie stanowisko wiceprezesa Zarządu (...) oraz sekretarza zarządu głównego (...), zaś funkcję wiceprezesa zarządu głównego (...) i równocześnie sekretarza generalnego (...) pełnił A. G. (2).

Na mocy uchwały nr (...) z dnia 20 stycznia 2014 roku zarząd (...) cofnął upoważnienie do reprezentowania (...) w strukturach (...) nadane (...) na mocy porozumienia z 1 czerwca 2012 roku.

Zgodnie z protokołem kontroli przeprowadzonej przez (...) Komisję (...) (...) w dniu 7 kwietnia 2014 roku w okresie od 1 czerwca 2012 roku do 31 grudnia 2013 roku (...) wydało na dofinansowanie (...) kwotę 285.619,52 zł oraz 1.900 S..

Oceniając zasadność powództwa, Sąd Okręgowy podał, iż nie zasługiwało ono na uwzględnienie. Podkreślił, iż świadczenie może być obiektywnie niewykonalne już w chwili, gdy zobowiązanie ma powstać i wówczas stosunek obligacyjny w ogóle nie powstaje (art. 387 k.c.), zaś jeżeli niemożliwość świadczenia zaistniała dopiero po powstaniu zobowiązania, konsekwencje prawne, jakie wywołuje ten stan, określają przepisy regulujące skutki niewykonania zobowiązania – art. 471 i 475 k.c. oraz art. 493 i 495 k.c. Sąd I instancji podał, iż podziela pogląd wyrażony w uzasadnieniu postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 września 2015 roku, sygn. akt I ACz 1431/15 (oddalającego zażalenie na postanowienie o odmowie udzielenia zabezpieczenia roszczenia w niniejszej sprawie), zgodnie z którym przyjęć należy, iż prawomocna decyzja administracyjna Ministra Sportu i Turystyki z dnia 4 lutego 2013 roku, która przesądza, że w zaistniałej w realiach niniejszej sprawy sytuacji faktycznej i prawnej nie jest dopuszczalne utworzenie polskiego związku sportowego na warunkach określonych przez strony, uprawdopodobnia, iż stworzenie takiego związku nie jest możliwe i nie było możliwe także w dacie zawarcia kwestionowanego porozumienia z dnia 1 czerwca 2012 roku - wówczas bowiem istniał identyczny stan faktyczny i prawny jak ten, który stał się przeszkodą dla wydania pozytywnej decyzji przez Ministra Sportu i Turystyki. Niemożność jego stworzenia w zamierzonym kształcie istniała zatem już pierwotnie, a prawomocna decyzja administracyjna jedynie potwierdziła i prawnie przesądziła ten fakt. Niemniej jednak – w ocenie Sądu I instancji - strona powodowa wywodzi z faktu pierwotnej niemożności utworzenia (...) Związku (...) zbyt daleko idące wnioski. Przepis art. 387 k.c., jak podał

Sąd Okręgowy, przewiduje bowiem nieważność umowy jedynie w przypadku zaistnienia pierwotnej niemożności świadczenia przewidzianego tą umową, w rozpatrywanej sprawie mamy natomiast do czynienia z niemożnością osiągnięcia celu umowy, nie zaś z niemożnością realizacji umówionych przez strony świadczeń. Kwestionowanym porozumieniem - podkreślił Sąd Okręgowy - strony zobowiązały się do podjęcia szeregu działań, które miały jedynie zmierzać do utworzenia (...) Związku (...), zaś zobowiązania te są w jego ocenie najprawdopodobniej wykonalne i mogą być faktycznie zrealizowane, bowiem nie zostało wskazane, aby istniały ku temu jakieś przeszkody prawne czy faktyczne, a nadto niektóre z nich zostały już wykonane. Natomiast samo utworzenie zamierzonego porozumieniem związku nie było, zdaniem Sądu I instancji, objęte zobowiązaniem żadnej ze stron, co zresztą nie może dziwić, skoro uprawnionym do podjęcia takiej czynności jest wyłącznie właściwy minister, a nie żadna ze stron. Jedyną czynność określona kwestionowanym porozumieniem, która według strony powodowej była niemożliwa do realizacji (utworzenie polskiego związku sportowego), nie stanowiła zatem – zaznaczył Sąd Okręgowy - świadczenia żadnej ze stron, lecz przewidywane działanie podmiotu trzeciego, a konkretnie organu administracyjnego. W tej sytuacji, w ocenie Sądu Okręgowego, brak jest podstaw do zastosowania przepisu art. 387 k.c. w sprawie, oraz brak jest innych przepisów prawa, które przewidywałyby nieważność ex tunc umowy z powodu niemożności realizacji zamierzonego celu umowy.

Zdaniem Sądu I instancji wykazanie zasadności żądania pozwu wymagałoby od strony powodowej udowodnienia, że niemożność utworzenia (...) Związku (...) pociąga za sobą również niemożność wykonania poszczególnych świadczeń, do których strony zobowiązały się na mocy spornego porozumienia, jak również udowodnienia, że pozostałe zobowiązania stanowią względem tych pierwszych świadczenia wzajemne, będące ekwiwalentem świadczeń niemożliwych. Temu jednak strona powodowa, jak podał Sąd I instancji, nie sprostała.

Przedmiotowy wyrok strona powodowa zaskarżyła apelacją, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

a) art. 233 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia zabranego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji dokonanie przez Sąd I instancji istotnych ustaleń sprzecznych z jego treścią, polegających na uznaniu, wbrew literalnemu brzmieniu pkt 5 i 6 Porozumienia z dnia z dnia 1 czerwca 2012 roku, że w kwestionowanym porozumieniu strony zobowiązały się do podjęcia szeregu działań, które miały jedynie zmierzać do utworzenia (...) Związku (...), natomiast samo utworzenie zamierzonego Porozumieniem związku nie było objęte zobowiązaniem żadnej ze stron,

b) art. 233 k.p.c. i 328 § 2 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia zabranego materiału dowodowego polegające na nieodniesieniu się do zawartych w pozwie twierdzeń i dowodów wskazujących, że zaskarżone czynności zostały dokonane z przekroczeniem kompetencji, co skutkowało ich nieważnością,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

a) art. 387 k.c. w zw. z art. 58 § 3 k.c. poprzez ich niezastosowanie, podczas gdy zgodnie z pkt. 5 i 6 zawartego przez strony porozumienia z dnia 1 czerwca 2012 roku pozwana była zobowiązana do utworzenia (...) Związku (...) (będącego polskim związkiem sportowym, w rozumieniu ustawy o sporcie), w sytuacji gdy w dyscyplinie taniec sportowy działał i działa w dalszym ciągu (...) Związek (...) ((...)), który jest polskim związkiem sportowym w rozumieniu ustawy o sporcie, co od początku wykluczało prawną możliwość uzyskania zgody na utworzenie polskiego związku sportowego w sporcie tanecznym, a zatem skutkowało pierwotną niemożnością świadczenia,

b) art. 7 ust. 2 i nast. ustawy z dnia 25 czerwca 2010 roku o sporcie, poprzez jego niewłaściwą interpretację i przyjęcie, że jedyną osobą uprawnioną do utworzenia polskiego związku sportowego jest wyłącznie właściwy minister, a nie żadna ze stron, podczas gdy podmiotem tworzącym polski związek sportowy jest związek sportowy, a zgoda ministra (wyrażona w formie decyzji) stanowi wyłącznie jeden z warunków formalnych, które należy w tym celu spełnić.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów strona pozwana wniosła o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, jak również o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zażalenia strona powodowa podała, że wbrew ocenie Sądu I instancji, w przedmiotowej sprawie występuje zarówno niemożność osiągnięcia celu zawartej przez strony umowy, jak i niemożność realizacji umówionych przez strony świadczeń, gdyż, jak wynika z treści porozumienia stron, utworzenie polskiego związku sportowego stanowiło jedno ze zobowiązań stron wymienionych wprost w treści porozumienia, tj. w jego pkt. 5. W ocenie strony powodowej nie sposób również podzielić poglądu Sądu Okręgowego, że jedyną osobą uprawnioną do utworzenia polskiego związku sportowego jest właściwy minister, gdyż w obowiązującym stanie prawnym ani minister właściwy do spraw kultury fizycznej, ani żaden inny organ administracji nie ma uprawnień do tworzenia polskich związków sportowych. Podmiotem tworzącym polski związek sportowy jest związek sportowy, a zgoda ministra (wyrażona w formie decyzji) stanowi wyłącznie jeden z warunków formalnych, które należy w tym celu spełnić. Zdaniem strony powodowej, porozumienie z dnia 1 czerwca 2012 roku zarówno w dacie jego zawarcia jak i w chwili obecnej nie było i nie jest możliwe do zrealizowania, a nie ulega wątpliwości, że nie doszłoby do jego podpisania, w tym do przekazania przez (...) członkostwa w (...) na rzecz (...), gdyby nie dotknięty sankcją nieważności pkt. 5 zobowiązujący do utworzenia (...)Związku (...) (...)Skarżąca zaznaczyła również, że Sąd I instancji w ogóle nie odniósł się do podnoszonych w pozwie twierdzeń strony powodowej, że zaskarżone czynności zostały dokonane z przekroczeniem kompetencji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja strony powodowej nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustalenia Sądu I instancji obejmują fakty wykazane dokumentami, w zasadzie bezsporne między stronami. Sąd Apelacyjny ustalenia te przyjmuje za własne. Zarzuty apelacji, niezależnie od tego jak nazwane, w istocie nie dotyczą podstawy faktycznej wyroku, lecz zastosowania przez Sąd Okręgowy prawa materialnego.

Wbrew twierdzeniom skarżącej, zaskarżony wyrok nie prowadzi do naruszenia przepisu art. 387 § 1 k.c. w zw. z art. 58 § 3 k.c. Pierwsza z w/w norm wprowadza zasadę bezwzględnej nieważności umowy o świadczenie niemożliwe. Przepis ten, jak powszechnie przyjmuje się w orzecznictwie i doktrynie prawa cywilnego, dotyczy niemożliwości świadczenia. Pojęcie „świadczenia” w rozumieniu w/w przepisu nawiązuje do treści art. 353 k.c. Świadczeniem będzie więc takie zachowanie się dłużnika, które stanowi realizację obowiązku realizującego interes wierzyciela – zgodnie z treścią zobowiązania. Zależnie od treści zobowiązania, spełnienie świadczenia może polegać na dokonaniu czynności prawnej, na przykład przeniesieniu własności rzeczy. Świadczeniem może też być czynność materialnotechniczna, która nie polega na składaniu oświadczeń woli (np. naprawa samochodu). Zgodnie z przepisem art. 353 § 2 k.c. świadczenie dłużnika może polegać na działaniu (np. wykonanie usługi) lub zaniechaniu (np. niepodejmowaniu działalności konkurencyjnej). Zachowanie to musi przynosić korzyść wierzycielowi, a dłużnika tej korzyści pozbawiać.

Sankcją bezwzględnej nieważności obarczona jest umowa o tak rozumiane świadczenie niemożliwe. Musi to być niemożność pierwotna, czyli istniejąca w chwili zawarcia umowy. Pojęcie niemożliwości świadczenia na gruncie omawianego przepisu ma charakter obiektywny, co oznacza, że takiego świadczenia nie może spełnić nie tylko dłużnik, ale żadna inna osoba. Chodzi tu o świadczenie rzeczywiście niewykonalne (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2002 roku, sygn. akt III CKN 1015/99, Legalis nr 59099). Możliwość zastosowania przepisu art. 387 k.c. jest zatem zasadniczo dopuszczalna jedynie w wypadku rzeczywistej, obiektywnej niemożliwości świadczenia, czyli w wypadku, gdy świadczenia nie może spełnić ani dłużnik, ani żadna inna osoba. Z pierwotną, obiektywną niemożnością świadczenia mamy do czynienia wtedy, gdy strona umowy zobowiązuje się wobec drugiej strony do zrobienia czegoś, co jest niewykonalne ze swej istoty w aktualnie panujących warunkach społeczno-ekonomicznych.

Na gruncie niniejszej sprawy nie można mówić o tego typu sytuacji. Strony zawarły porozumienie, zgodnie z którym miały współdziałać w określonym celu – zbudowania (...) Związku (...). W ramach tego porozumienia zobowiązały się do świadczeń obiektywnie możliwych do realizacji (w podanym wyżej rozumieniu), jak na przykład przeniesienie członkostwa w (...). Przewidziane umową świadczenia były możliwe do wykonania, nie było natomiast możliwe – i to już w dacie zawarcia porozumienia – osiągnięcie celu przedmiotowego porozumienia. Umowa stron była więc ważna, strony realizowały postanowienia zawartego porozumienia, lecz jego cel nie został zrealizowany. Taki stan faktyczny odpowiada konstrukcji prawnej świadczenia nienależnego (art. 410 § 2 zd., drugie k.c.), który odwołuje się do nieosiągnięcia celu umowy, nie zaś konstrukcji nieważności samej umowy przewidzianej w art. 387 k.c. Droga, którą wybrała strona powodowa do realizacji swoich interesów, nie jest więc właściwa.

Niezależnie od tego zwrócić trzeba uwagę na jeszcze jedną okoliczność, która uniemożliwiała uwzględnienie powództwa. Podstawą prawną powództwa o ustalenie – a takim jest powództwo w niniejszej sprawie – jest art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Istnienie interesu prawnego powoda jest więc materialnoprawną przesłanką powództwa o ustalenie. Ciężar wykazania interesu prawnego spoczywa na powodzie (art. 6 k.c.). Tymczasem strona powodowa nie wykazała w toku całego postępowania interesu prawnego w ustaleniu nieważności porozumienia z dnia 1 czerwca 2012 roku. Ani w pozwie, ani w pismach procesowych, ani wreszcie w wystąpieniach pełnomocnika strony powodowej nie zostało w żaden sposób określone, jaki interes prawny ma (...) Towarzystwo (...) w ustaleniu przez sąd nieważności porozumienia z Federacją (...). Z wystąpień strony powodowej można jedynie domniemywać, że jej interes polega na konieczności odzyskania środków pieniężnych przekazanych na realizację wspólnego, nieosiągniętego ostatecznie celu. W takiej sytuacji stronie powodowej przysługuje więc dalej idące roszczenie o zapłatę a brak interesu prawnego w żądaniu ustalenia wydaje się oczywisty i stanowi samoistną przyczyną oddalenia powództwa o ustalenie.

W tym stanie rzeczy zarzuty apelacji nie mogą odnieść zamierzonego skutku, choć rację ma strona powodowa wskazując, iż zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 czerwca 2010 roku o sporcie (t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 176) mister właściwy do spraw kultury fizycznej nie ma uprawnień do utworzenia polskiego związku sportowego, lecz jedynie wyraża na nie zgodę (art. 7 ust. 2 ustawy). Wskazać też dodatkowo można, iż argumenty skarżącej na temat mającego jej zdaniem miejsce braku umocowania przedstawicieli strony powodowej do dokonania czynności związanych z przekazaniem członkostwa w (...) na rzecz (...) również nie są zasadne. Zgodzić się bowiem należy ze stroną pozwaną, że Zarząd Główny (...) uchwałą nr (...) z dnia 20 kwietnia 2012 roku upoważnił swojego ówczesnego prezesa F. W. do podjęcia działań mających na celu przekazanie członkostwa w (...) na rzecz (...), i że sama treść przedmiotowej uchwały uzasadnia wniosek, iż przeniesienie przedmiotowego członkostwa było przejawem woli władz strony powodowej, nadto przedmiotowa czynność prawna odbyła się ma mocy autonomicznej decyzji (...), nie zaś jakiegokolwiek decyzji po stronie (...), Zarząd Główny tego stowarzyszenia nie mógł więc przekazać komukolwiek uprawnienia, do dysponowania którym nie był uprawniony.

Mając na uwadze wszystkie wyżej podniesione okoliczności, Sąd Apelacyjny oddalił apelację, na zasadzie art. 385 k.p.c.

SSA Barbara Baran SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Józef Wąsik